

REPUBLIKANSKA
FÖRENINGEN

Statschefen bör väljas demokratiskt

En undersökning av svenska medborgares inställning till Sveriges statskick

Samordnare av rapporten
Mona Abou-Jeib Broshammar
Republikanska Föreningen

Inledning

I offentlig debatt framförs ofta att det finns ett starkt folkligt stöd för den svenska monarkin och dess företrädare. Diskussionen om vårt statskick präglas av bilden av det starka stödet för monarki. Detta är en ibland slentrianmässig bild som också påverkar de politiska företrädarnas intresse att gå från ord till handling när det gäller att förnya statskicket.

Media hänvisar ofta till olika typer av opinionsundersökningar, som handlar om monarkins vara eller icke vara, förtroendet för kungahuset och dess popularitet. Gemensamt för dessa undersökningar är att de visar att det finns ett starkt stöd för kungahuset.

Republikanska Föreningen upplever att många av de undersökningar som har förekommit i debatten har handlat om *kungahuset* snarare än om *formerna för vårt statskick*. Därutöver har media varit dåliga på att rapportera att stödet för monarkin faktiskt har minskat påtagligt under de senaste tio åren.

Vilket statskick ett land har och bör ha är en central demokratifråga, alldeles oavsett vilka uppgifter en eventuell statschef åläggs. Det ställer krav på relevanta underlag för diskussion. I det sammanhanget är det intressant att ställa sig frågan om alla de opinionsundersökningar om monarkin som publiceras ger en rättvisande bild av människors inställning.

För att ta reda på vad svenska medborgare anser om förhållandet mellan monarkin och demokrati har Republikanska Föreningen genomfört en opinionsundersökning riktad till allmänheten. Undersökningen genomfördes den 15-20 april 2010 av Novus Opinion på uppdrag av Republikanska Föreningen. Mätningen omfattar 1000 intervjuer bland personer som är 16 år och äldre inom ramen för Novus Webbpanel.

Resultatet är tydligt – det är bara en minoritet av svenska folket som tycker att monarki är förenligt med demokrati, samt endast en minoritet som anser att statschefsämbetet ska gå i arv. Monarki med ärvda befattningar anses inte höra hemma i en modern demokrati.

Sammanfattning

Bilden av monarki framställs i negativa termer när den kopplas till frågan om statskick och demokrati.

Det är bara en minoritet av den svenska befolkningen som tycker att monarki är förenligt med demokrati. Det är också endast en minoritet som anser att kungens ämbete som statschef bör gå i arv. Därutöver säger nästan hälften av det svenska folket att de vill att statschefsämbetet ska utses genom demokratiska val.

Den nya bild som framträder förändrar helt förutsättningarna för hur den massmediala debatten om kungahuset bör föras.

Under de senaste tio åren har stödet för monarkin rasat, samtidigt som andelen som vill avskaffa har mer än fördubblats. År 2000 ville endast tolv procent avskaffa monarkin, jämfört med 28 procent idag.

Om utvecklingen fortsätter i samma takt som de senaste tio åren innebär det att en majoritet av svenska folket kommer att vara för att avskaffa monarkin år 2024.

Denna undersökning ger en annan bild av svenska folkets inställning till monarkin än vad som vanligen framkommer i debatten.

Republikanska Föreningen anser att det är hög tid att förpassa föreställningen om att de svenska medborgarna hyllar monarkin till historien. Vi förväntar oss att de svenska politikerna förhåller sig till vändningen i opinionen och verkar för en förändring av statskicket i demokratisk riktning.

Resultatredovisning

I denna undersökning har ett representativt urval av den svenska befolkningen fått ta ställning till monarki utifrån en demokratisk synvinkel, samt om de vill behålla eller avskaffa monarkin.

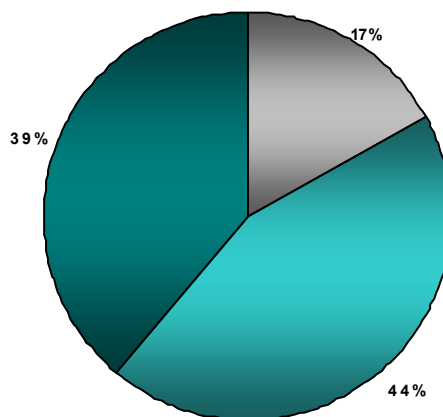
Endast en minoritet anser att statschefen ska utses genom arv

En minoritet på 39 procent tycker att statschefsuppdraget ska gå i arv. Särskilt kritiska till ärftligt statschefsämbete är gruppen unga samt de rödgröna väljarna.

Nästan hälften, 44 procent, anser att statschefen bör utses genom demokratiska val. Bland de rödgröna väljarna anser över hälften, 52 procent, att statschefen bör utses demokratiskt medan motsvarande siffra bland alliansväljarna är 36 procent. Det finns således en tydlig partipolitisk skillnad i hur frågan besvaras.

Resultatet visar att de som motsätter sig den nuvarande ordningen där statschefen ärver sin roll är fler än de som stödjer den.

Fråga: Hur tycker du att Sveriges statschef bör utses?

■ Vet ej ■ Befattningen bör utses genom demokratiska val ■ Befattningen bör ärvas

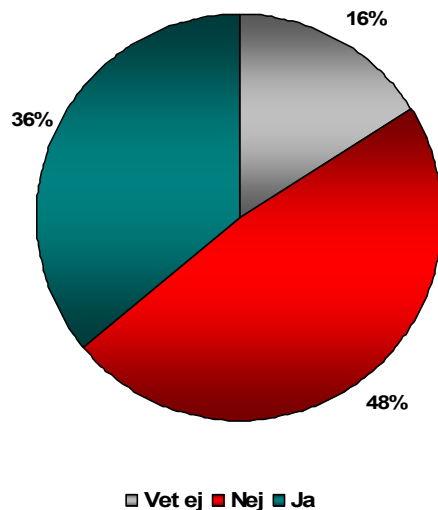
Endast en minoritet anser att monarki är förenlig med demokrati

Endast en av tre svenskar, 36 procent, tycker att monarki är förenlig med demokrati. Nära hälften, 48 procent, anser inte att vårt nuvarande statskick är förenligt med en modern demokrati.

Bland alliansväljare är förhållandena däremot omvända, bland dem anser hälften att monarkin är förenlig med modern demokrati.

En stor andel av befolkningen är alltså av uppfattningen att vårt nuvarande statskick inte går att förena med en modern demokrati, en uppfattning som går stick i stäv med bilden av en befolkning som är starka anhängare av monarkin.

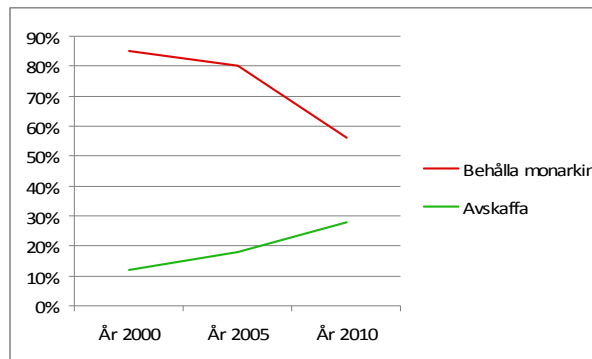
Fråga: Anser du att den svenska monarkin, där statschefen ärver sin titel, är förenlig med en modern demokrati?

Stödet för avskaffande av monarkin har mer än fördubblats

Under de senaste tio åren har stödet för monarkin minskat markant, samtidigt som den uttalade viljan att avskaffa denna institution har ökat. År 2000 ville endast tolv procent av de tillfrågade avskaffa monarkin, jämfört med 28 procent idag. Detta är mer än en fördubbling. Bland dem under 30 år tar idag en tredjedel tydligt ställning för att avskaffa monarkin och bland de rödgröna väljarna är siffran 38 procent.

Om utvecklingen fortsätter i samma takt som de senaste tio åren innebär det att en majoritet av svenska folket kommer att vara för att avskaffa monarkin år 2024.

	Behålla monarkin	Avskaffa monarkin
År 2000	85 %	12 %
År 2005	80 %	18 %
År 2010	58 %	28 %

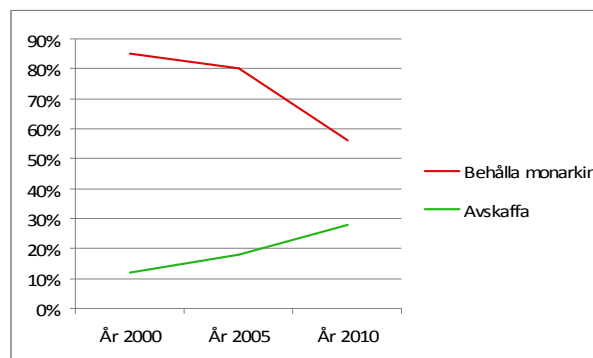
Källa: Undersökningar genomförda av Novus Opinion 2000 -2010

Slutsatser

Denna undersökning visar att stödet för monarkin som statskick har minskat drastiskt under det senaste decenniet. Ståndpunkten att monarkin bör behållas uppvisar en fallande trend medan ståndpunkten att monarkin bör avskaffas uppvisar en växande trend.

Fallande trend = ståndpunkten att monarkin bör behållas

Växande trend = ståndpunkten att monarkin bör avskaffas

Ståndpunkterna om behållandet respektive avskaffandet av monarkin närmar sig således en jämnare balans. Om utvecklingen fortsätter i denna takt kommer en majoritet att vara för avskaffandet av monarki till år 2024. Detta faktum gör att förutsättningarna för samhällsdebatten om kungahuset förändras.

Den starkt växande kritiska massan mot monarkin som statskick förtjänar att synliggöras och frågan behöver återigen lyftas upp på den politiska dagordningen. Föreliggande undersökning visar att när frågan om monarki ställs jämsides med frågan om demokrati, väljer de svenska medborgarna demokrati. Människor i Sverige tycker att det är viktigt att statschefen utses demokratiskt.

Studien visar också att frågornas utformning har stor betydelse för synen på monarkin. I tidigare opinionsundersökning har förtroendet för kungen och kungafamiljen ibland tolkats som ett stöd för monarkin som princip. Resultaten av föreliggande undersökning visar emellertid att endast en minoritet av det svenska folket anser att monarkin är förenlig med en modern demokrati samt att allt fler vill avskaffa den.

Det är dags att förpassa föreställningen om att svenska folket hyllar monarkin till historien. Debatten bör istället föras utifrån utgångspunkterna att människor i Sverige värderar demokrati högre än monarkin samt att stödet för monarkin som statskick minskar drastiskt.

”I ett demokratiskt land väljer folket om de vill ha en statschef, och vem det i så fall ska vara. Sverige är ett land där statschefen ärver sin titel. Idag är det färre än trettio länder som fortfarande har monarki, Sverige är ett av dessa. Republikanska Föreningen vill uppmana politikerna att gå på folkets linje och inrätta ett statskick som går hand i hand med demokratin och där statschefen utses genom demokratiska val.”